



**FINANSTILSYNET**  
THE FINANCIAL SUPERVISORY  
AUTHORITY OF NORWAY

# Fagseminar om kapitalkrav og endringer i kapitalkravsregelverket

Finanstilsynet  
Fagseminar 6. juni 2024

# Kapitalkrav

# Risikovektede kapitalkrav (CRR artikkel 92)

- Minstekrav til kapitaldekning:
  - ren kjernekapital (4,5 prosent)
  - kjernekapital (6 prosent)
  - ansvarlig kapital (8 prosent)
- Beregningsgrunnlaget er risikovektet eksponering (RWA) mot
  - kredittrisiko
  - operasjonell risiko
  - markedsrisiko
  - CVA-risiko (svakket kredittverdighet hos motpart)
- *CRR3 gjeninnfører gulv for beregnings-grunnlag med internmodeller*
- Krav til kapitalbuffer og foretaksspesifikke kapitalkrav (pilar 2) kommer i tillegg – regulert i CRD
- For norske banker utgjør kredittrisiko om lag 90 prosent av beregningsgrunnlaget; operasjonell risiko utgjør om lag 10 prosent
- CRR3 innebærer endrede beregningsmetoder for alle risikotyper:
  - redusert kreditt- og operasjonell risiko for de fleste norske banker
  - økt markeds- og CVA-risiko
- Fullharmoniseringsprinsippet med nasjonalt handlingsrom knyttet til risiko i eiendomsmarkedene videreføres

# Beregningsmetoder

(Relevante CRR-artikler)

## Kreditt- og motpartsrisiko:

- Standardmetode (111-141)
- Interne risikomodeller (IRB) (krever tillatelse fra Finanstilsynet) (142-191)
- Motpartsrisiko (engasjementsbeløp):
  - Opprinnelig engasjementsmetode (OEM) (282)
  - Forenklet versjon av standardmetode (281)
  - Standardmetode (SA-CCR) (274-280f)
  - Interne risikomodeller (IMM) (krever tillatelse fra Finanstilsynet) (283-294)

## Operasjonell risiko:

- Ny standardmetode (311a – 323)
- ~~Basismetode.~~
- ~~Sjablongmetode.~~
- ~~Alternativ sjablongmetode (krever tillatelse fra Finanstilsynet).~~
- ~~Avansert metode (krever tillatelse fra Finanstilsynet).~~

## Markedsrisiko:

- Alternativ standardmetode (325d-325ay)
- Alternativ internmodell-metode (krever tillatelse fra Finanstilsynet) (325az-325bp)
- Forenklet standardmetode (326-361)
- ~~Interne risikomodeller (VaR) (krever tillatelse fra Finanstilsynet)~~

## CVA-risiko:

- Standardmetode (384)
- Avansert metode (påkrevet ved IMM-tillatelse) (383)
- Forenklet metode (krever tillatelse) (385)

# Kapitalkravsgulv («output floor»)

- Beregningsgrunnlaget for kapitalkrav med internmodeller kan ikke være lavere enn 72,5 prosent av grunnlaget beregnet med standardmetoder.
- Gulvet fases inn gradvis fra 50 prosent i 2025 til 72,5 prosent i 2030.
- Nasjonale valg
  - Datterforetak kan unntas fra gulvkravet dersom det er oppfylt på øverste konsolideringsnivå nasjonalt.
  - Lavere risikovekter enn standardmetodevektene for boliglån kan benyttes i en overgangsperiode.
- Finanstilsynets vurdering
  - Risiko må måles forsvarlig og dekkes av tilstrekkelig kapital *på alle nivåer*.
  - Det er ikke behov for lempeligere risikovekting av boliglån i overgangsfasen.

## Golv

Det er godt å ha  
eige golv.  
Skolv  
det, eller leid det  
under deg?  
Dansar gjer  
ikkje eg,  
men eg gjeng då  
att og fram  
og held på med  
mitt.  
Eg er sint  
stundom,  
sint,  
og trør tungt,  
det må vera noko  
ungt  
i meg enno,  
ungt,  
ein villhest som  
i taumane rin.  
Og stundom kling det  
i golv,  
so det skranglar  
i skåp og kamin.

Olav H. Hauge

# Kredittrisiko

# Beregningsgrunnlag for kredittrisiko

- Hvert enkelt utlån risikovektes
  - Standardmetoden: sjablongvekter etter engasjementstype
    - mer risikofølsom med CRR3
  - IRB-metoden: risikovekten beregnes ut fra bankenes estimater for misligholds-sannsynlighet og tapsgrad (PD og LGD)
    - CRR3 innebærer begrenset bruk, parametergulv og endringer i risikovektformelen
- Engasjementsbeløpet som risikovektes (EAD) er balanseført eng. (trukket lån) pluss utenombalanseposter (garantier, ubrukte kredittrammer, lånetilsagn) x konverteringsfaktor (KF)
  - CRR3 innebærer mer finkornede KF-satser og begrenset bruk av egne estimater (IRB)
- Støttefaktorer (SMB, infrastruktur) brukes for å stimulere utlån til ulike formål – ikke risikobasert.

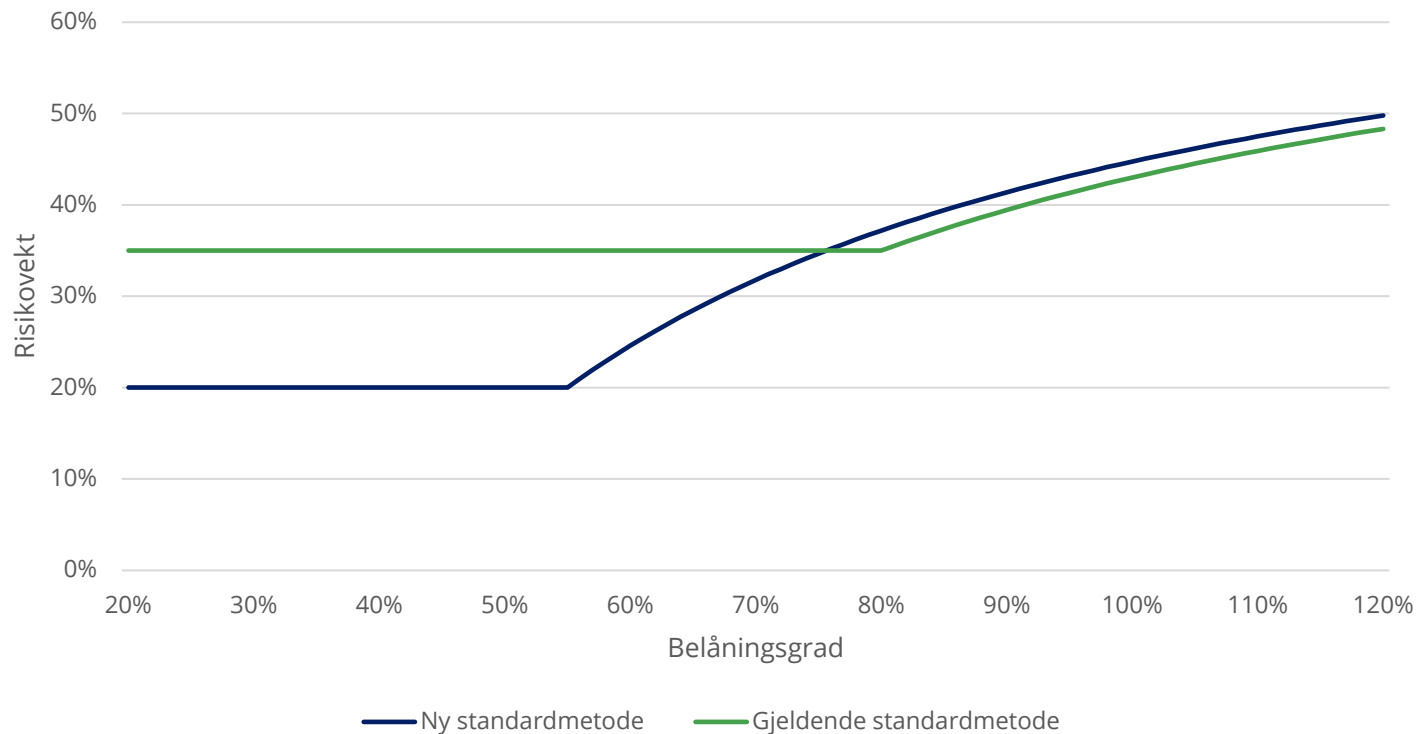
# Ny standardmetode for kredittrisiko: Boliglån

- Risikovekten reduseres fra 35 prosent til 20 prosent
- Grensen for belåningsgrad reduseres fra 80 prosent til 55 prosent
- Gjennomsnittlig risikovekt for norske institusjoner reduseres fra ca. 39 prosent til ca. 27 prosent (anslag)
- Egne satser, avhengig av belåningsgrad, gjelder for inntektsgenererende boligeiendom (IPRE)
- Finanstilsynets anslag tilsier gjennomsnittlig økning i ren kjernekapitaldekning på 2 pp. (median 2,5 pp.)





# Ny standardmetode for kredittrisiko: Boliglån

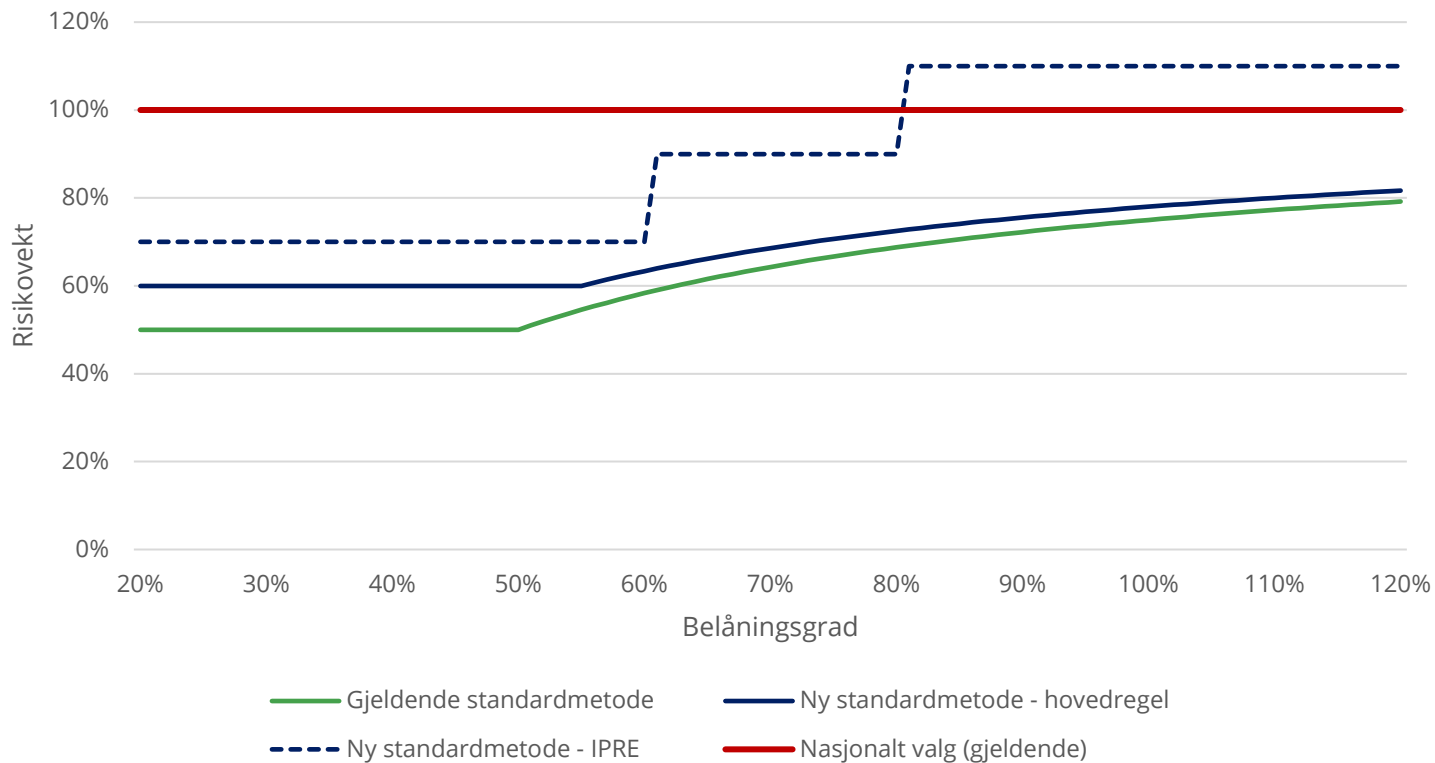


# Ny standardmetode: Lån sikret i næringseiendom

- Hovedregel: Risikovekten øker fra 50 prosent til 60 prosent.
- Grensen for belåningsgrad øker fra 50 prosent til 55 prosent.
- Inntektsgenererende boligeiendom (IPRE) skal ha risikovekt 70, 90 eller 110 prosent, avhengig av belåningsgrad.
  - Kan behandles etter hovedregel om myndighetene har dokumentert lave tap.
  - Finanstilsynet foreslår at alle lån sikret med pant i næringseiendom, skal benytte disse vektene.



# Ny standardmetode for kredittrisiko: Lån sikret i næringseiendom



# Kjøp, utvikling og oppføring av fast eiendom (ADC)

- Introduksjon av egen kategori for kjøp, utvikling og oppføring av fast eiendom (ADC). Slike eksponeringer er i dag omfattet av en mer generell høyrisikobestemmelse.
- ADC-eksponeringer skal i utgangspunktet ha risikovekt på 150 prosent.
- Lavere risikovekt (100 prosent) kan benyttes dersom det foreligger et visst forhåndssalg eller en viss egenkapitalandel.
- EBA skal definere sentrale begreper, og har publisert utkast:
  - 50 prosent forhåndssalg med 10 prosent innskudd
  - 35 prosent egenkapitalandel
  - 50 prosent inngåtte leiekontrakter med innskudd tilsvarende tre måneders leie

# Andre endringer i standardmetoden

- Massemarked:
  - Ytterligere inndeling, mulighet for risikovekt på 45 prosent for såkalte transaktøreksponeeringer
  - EBA skal konkretisere når en eksponering kan anses å være «en av et betydelig antall eksponeringer med tilsvarende kjennetegn»
- Justerte risikovekter:
  - Spesialiserte utlån
  - Eksponeringer mot andre institusjoner
  - Eksponeringer mot foretak
  - Egenkapitaleksponeringer
- Nye konverteringsfaktorer for poster utenfor balansen
  - Mer finmasket inndeling
  - EBA har sendt utfyllende bestemmelser på høring



# Verdsettelse av eiendom

- Verdien skal hensynta at markedsprisen kan være vesentlig overvurdert.
- Ved re-verdsetting kan ikke ny verdi overstige gjennomsnittsverdien over de siste seks årene for boligeiendom eller over de siste åtte årene for næringseiendom.
- Det er gitt overgangsregel som gjør at det ikke er behov for å re-verdsette alle sikkerheter når CRR3 gjennomføres, men alle verdsettinger og re-verdsettinger etter virkningstidspunktet må være i tråd med nye regler.
- Finanstilsynet har foreslått at gjeldende verdivurderingsprinsipper videreføres for verdsetting av pantelån som inngår i sikkerhetsmassen i OMF (nasjonalt valg).
- Gjelder uavhengig av metode for kredittrisikoberegning (SA, IRB).

# IRB-metoden

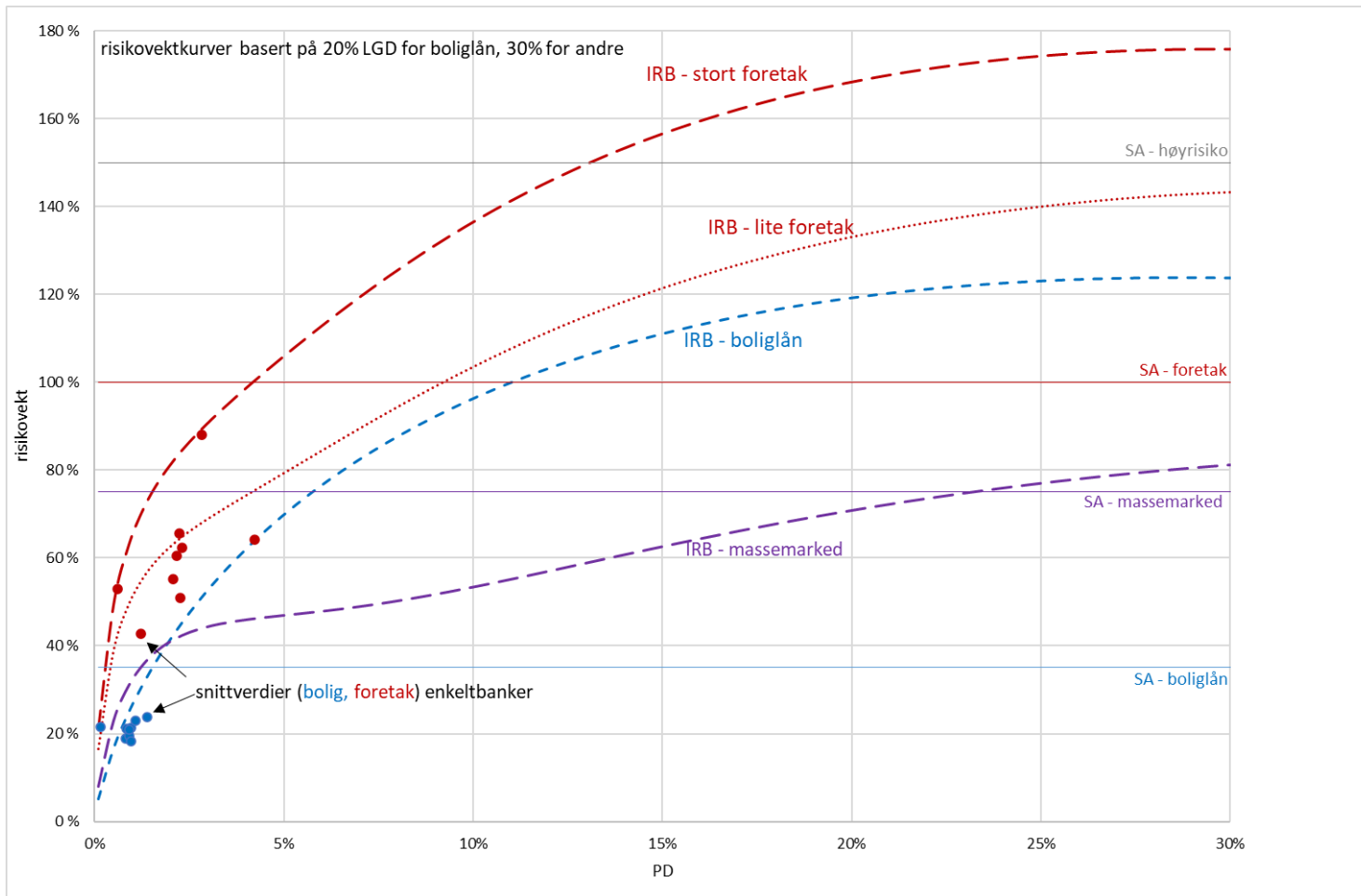
- Kapitalkravet for hvert utlån skal dekke uventede tap med høyt konfidensnivå (dvs. svært liten sannsynlighet for at tapene overstiger dette nivået).
- Beregningen av uventet tap er basert på en stilisert modell der kundens betalingsevne avhenger av én individuell og én systematisk risikofaktor.
  - individuell risiko forutsettes diversifisert bort

$$\left[ \underbrace{F\left(\frac{F^{-1}(PD) + \rho F^{-1}(0,999)}{\sqrt{1 - \rho^2}}\right)}_{\text{betinget misligholds-}} - \underbrace{PD}_{\substack{\text{fradrag for} \\ \text{forventet tap}}} \right] \times LGD \times (Beløp_{bal} + KF \times Beløp_{ubal}) \times \text{justeringer}$$

$F(\ )$  er kumulativ sannsynlighetsfordeling for standard normalfordeling

Parametere: *langsiktig* misligholdssannsynlighet (**PD**), tapsgrad gitt mislighold (**LG**D) *i nedgangstid*, konverteringsfaktor (**KF**) for poster utenom balansen og samvariasjon (korrelasjon, **ρ**) med systematisk risiko

PD, LGD og KF estimeres, ρ er regulatorisk fastsatt.





# Krav til IRB-metoden

- Regelverket stiller omfattende krav til bankenes datagrunnlag og metoder for estimering og validering av risikoparameterne PD og LGD.
- IRB-systemet og estimatene for PD, LGD mv. skal spille en sentral rolle i bankenes kredittprosesser, engasjementsoppfølging, risikostyring og kapital- og lønnsomhetsberegninger.
- Norske bankers datagrunnlag stammer hovedsakelig fra gode tider i norsk økonomi, og det er usikkert om modellestimatene og risikovektene i tilstrekkelig grad fanger opp langsiktig risiko i bankenes utlånsporteføljer.
- Kommisjonsforordninger utfyller CRR på enkeltområder. EBA gir retningslinjer. Rundskriv 3/2021 redegjør for Finanstilsynets praktisering av regelverket.

# CRR3 – endring i bruk av IRB

- Mer finkornet kategorisering av eksponeringer.
- IRB-metoden kreves ikke lenger brukt for hele utlånsporteføljen.
  - Dersom IRB-metoden brukes for en (under)kategori av eksponeringer, skal den brukes for alle eksponeringer i (under)kategorien.
  - Bankene må dokumentere at standardmetoden ikke brukes for å redusere kapitalkrav.
  - Ikke søknadsplikt for å gå over til standardmetode (eller «grunnleggende» IRB) i en overgangsperiode (kun varslingsplikt).
- «Avansert» IRB-metode (med egenestimert LGD og KF) tillates ikke for utlån til foretak med omsetning over 500 mill. euro eller til finansforetak.
- IRB-metoden tillates ikke lenger for egenkapitalposisjoner eller verdipapirfond.
- Nasjonalt valg om kategorisering av utlån til kunder med pant i mer enn fire eiendommer som foretak (i stedet for boliglån) – bør vurderes.

# CRR3 – endring i risikoparametere og -vekting

- Økt minimumsnivå for PD fra 0,03 til 0,05 prosent («PD input floor»)
- Nye LGD-gulv på engasjementsnivå («LGD input floor»)
  - 5 prosent for boliglån uavhengig av belåningsgrad
    - erstatter gjeldende gulv for porteføljesnitt og kan økes nasjonalt
  - For øvrige utlån settes gulvet separat for sikret og usikret del, for eksempel
    - 25 prosent for usikret del av utlån til foretak
    - 10 prosent for andel sikret med pant i eiendom
- Reduserte LGD-nivåer under «grunnleggende» IRB
  - 40 prosent for usikret del (45 prosent nå)
  - 20 prosent for andel sikret med pant i eiendom (35 prosent nå)
- Skaleringsfaktor på 1,06 i risikovektformelen fjernes
  - risikovektene reduseres med 5,7 prosent
  - begrunnet med redusert usikkerhet som følge av gulv og begrenset bruk av IRB